

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček, račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva b. telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Polnoletnost Otona Habsburškega

»Te dni,« — tako se je izrazil v znanem govoru grof Apponyi, — »izpolni neki mladenič osemnajsto leto.« To se je zgodilo včeraj in je ta mladenič Oton Habsburški, sin bivšega avstrijskega cesarja Karla. Mladič živi pri svoji materi ekscesarici Cili v Steenocheerzel-u v Belgiji in menda pridno studira in obiskuje univerzo. Na njegovo politično polnoletnost gotovi krogi na Ogrskem stavijo velike politične upe. Oglasili so se tudi avstrijski monarhisti s svojimi upi. Eni kot drugi so najbrže pričakovali, da se bo ob tem za nje tako pomembnem dogodku zgodilo nekaj velikega; da pride do restavracije Habsburžanov na Madžarskem in morda tudi v Avstriji. Casopisje je zadevo zasledovalo z najraznovrstnejšimi komentarji in ni štedilo z najbolj fantastičnimi kombinacijami. Stvar je tako daleč prišla, da so politični krogi, ki so okrog bivše cesarice, smatrali za umesten komunistični, kjer razglašajo, »da se ne pripravljata nikakoli manifestacija, poslanica, spomenica ali kaj podobnega; ničesar se ne bo zgodilo, kar bi prekoračilo meje navadnega družinskega praznika.«

Istočasno je tudi madžarska vlada izjavila, da sedanji čas ne smatra za primerne za obnovitev habsburške dinastije.

Med tem, ko so bili objavljeni zgornji dementi, pa je dopisnik velikega belgijskega lista »Libre Belgique« poročal svojemu uredništvu interesantne stvari:

Gosp. Mussolini da hoče zadržati restavracijo Habsburžanov na madžarski prestol toliko časa, da padejo za Avstrijo dalekosežne odločitve (priključitev Nemčiji), kar bi onemogočilo restavracijo dvojne monarhije — Avstrije in Madžarske pod istim žezlom — česar Italija ne želi. Tudi Madžari baje ne žele dinastične zveze z Avstrijo, ker hočejo svojega kralja edinole zase. Oba zaveznika: Italija in Madžarska sta se zato sporazumela, da podpirata Anschluss s pospešeno diplomatsko akcijo, kot povračilo pa upata na trajno pomoč in zavezništvo germanstva pri svojih eventualnih bodočih operacijah. Mussolini baje smatra vprašanje Anchlussa za godno. Kakor hitro se izvrši, bo Oton zasedel madžarski prestol. Takoj nato pa se izvrši revizija Trianonske mirovne pogodbe v prid svetoštetanske ogerške krone.

To informacije sveda podajamo z vsemi rezervami vendar s pripombo, da v splošnem odgovarjajo smernicam fašistične italijanske politike v srednji Evropi, ki jo g. Mussolini z veliko spretnostjo in doslednostjo zasleduje. Nobenega dvoma ni, da bo skušala Italija vprašanje restavracije Habsburžanov diplomatsko izrabiti in zase skovati politični kapital, ki naj ga z bogatimi obrestmi plača — Mala antanta.

Toda pustimo zaenkrat ob stran to senzacijsko in se vprašajmo, ali avstrijski in madžarski narod res želita restavracijo Habsburžanov.

Na prvi pogled bi se to zdelo verjetno zlasti ako beremo izjave njihovih grofov in diplomatov. V resnici pa pri vsej aferi gre le za koristi nekaterih aristokratov.

Kar se tiče Avstrije, je stvar več kot jasna. Za monarhistično stranko ni pri zadnjih volitvah izmed več kot 3 milijone volilcev glasovalo niti dvesto. To pove dovolj. Gre namreč le za bivšo aristokracijo, katere edina življenska upravičenost je bila, da je živela od cesarske milosti. To so tisti generali in diplomati, ki so živeli od dvora in bili srečni, da so tako lahko in imenitno mogli živeti, nagrajeni z naklonjenostjo in častmi cesarja. Ta aristokracija je tudi bila eden reprezentant Avstrije celo tedaj, ko so se ji narodi že notranje odtujili in se namerili po svojih potih. Samo oni so ostali naenkrat v zraku brez tal pod nogami... Kdo bi jim zameril, da si vzbujajo skomine po lepih, brezskrbnih časih!

Zdelo bi se, da je hrepenenje po Habsburžanih globlje zasidrano v madžarskem narodu. A tudi to je le videz. Položaj na Madžarskem je takšen, da predstavlja ta dežela sredi Evrope edino aristokratsko oazo na svetu. Nekaj desetih zemljiških in denarnih magnatov ima še danes celo Madžarsko popolnoma v oblasti. »Ogersko vprašanje«, ki ga s toliko spretnostjo madžarska diplomacija spravlja v svet in zagovarja pred mednarodnimi forumi, ni nič drugega, kot izraz volje in interesov magnatov — ne pa ljudstva. To ljudstvo je docela brezpravno: saj nima niti tajne volilne pravice in kar je hujske: nima niti lastne zemlje. S poželenjem in prepenenjem zrejo madžarski kmetje preko meje k svojim slovanskim sosedom, kjer je kmet na svoji zemlji svoj gospod. Tu tiči vzrok, da madžarska aristokracija tako vneto vihri prapor domoljubja in poudarja zopetno zakroženje »ogerskega globusa«. Vporablja se stari trik: da se pozabi na domače srednjeveške razmere, je treba obrniti pozornost drugam. Strah pred izgubo gospodarskih in družabnih privilegijev, ki jih krivično uživajo, je gonilo madžarske aristokracije, da s tako vneto propagando vprašanje restavracije. Trdno je uverjena, da bo kralj, ki bi prišel več ali manj po njihovi milosti na prestol, za vse večne čase uzakoni in potrdil nadvlado magnatov nad ljudstvom. Njihovi očetje so se tolkli po prsih in govorili: umrli hočemo »pro regno nostro Maria Theresia«, a si pri tem polnili do sitnega žepa. Na leti načln hoče tudi sedanja fevdalna kasta s pomočjo dinastije obdržati gospodarstvo nad brezimnim narodom in bi se kaj rada, če bi bila sreča mila, zopet vsedla nazaj v slavovske in slovanske vasi.

To je pravo ozadje restavracijskih poizkusov. Narekuje jih strah pred lastnim narodom, ki se vedno bolj probuja. Označuje jih pa tudi abotna vera, da se kolo zgodovine in časa da zavrteti nazaj. Ti okos/eneli aristokrati madžarskega in nemškega pokolenja so čisto prezrli, da so mladi slovanski narodi, ki so jim stoletja robovali, dosegli svojo polnoletnost in si v lastni državnosti ustvar-

Izjave Nj. Vel. kralja o naši notranji in zunanji politiki

Belgrad, 19. nov. l. Današnja »Pravda« objavlja po pariškem »Journalu« članek znanega francoskega časnikarja Henryja Barbussea o njegovem sprejemu pri Nj. V. kralju, v katerem najprej opisuje svoje utise in svoje spomine na dosedanja srečanja kralja. O tem med drugim objavlja tele kraljeve izjave:

»Jaz sem dolgo razmišljal, dolgo sem se zadrževal, preden sem se odločil,« je kralj izjavil o notranji politiki. »Borbe med posameznimi političnimi strankami so postale preveč grobe in ni bilo drugega sredstva, da prepreči razdelitev naše domovine. Potrebna je bila radikalna sprememba v narodovi upravi. Ali sem mogel gledati bratomorne borbe brez intervencij?«

Ono, česar kralj ne pove, je to, da je ono politično združenje, ki je imelo tako srečen rezultat, realizirano, za kar se je zahvaliti prestžu in avtoriteti, ki jo on uživa v celi državi. On je živ simbol jugoslovanskega nacionalizma. On samo je mogel zahtevati od Srbov, Hrvatov in Slovencev, da se odrečejo svoji bitnosti, in od starih Srbov, da položijo svoje stare in

slavne zastave v muzej in da sprejmejo nov emblem: jugoslovansko zastavo, kot eno in enotno dolgotrajno označitev združenja.

Po temu uvodu v notranjo politiko je Nj. V. kralj Aleksander prešel na važna vprašanja, ki se pojavljajo na političnem obzorju.

»Jugoslavija,« je nadaljeval kralj, »je složna s Francijo v vsem glede evropske politike, isti vzroki, posebno isti elementarni glasovi, imajo tukaj isti odmev, kakor pri vas, in izzovejo ista vzmirjenja. Po svojem zemljepisnem položaju imamo 7 sosedov. Jugoslavija pripada istočasno balkanskim državam in državam srednje Evrope. Ali ni s tem dovolj poudarjeno, da se njeni življenjski interesi nahajajo ozko zvezani z vsemi evropskimi državami, kakor tudi z notranjimi razmerami na Balkanu? Kljub temu izjavljam, da je mir za mojo državo največje od vseh dobrin. Naša najmočnejša želja je, da živimo v dobrih odnosih z vsemi našimi sosedi.«

»Očitno so nam,« je nadaljeval suveren, katerega ton je zelo resen, »da smo vezani na Francijo. To je napačno. Jugoslavija ni vezana

niti na eno nacijo. Točno je samo to, da ljubimo Francijo, da Jugoslavlani, kakor tudi njihov kralj, gojijo resničen kult do plemenite in bratske Francije. Ali nimamo iste nade in želje? Ali ne bi mogli teh nad in teh želj konkretizirati v eni edini besedi: mir? Isto tako imamo iste težave in iste nasprotnike, odkrite in prikrite. Minister neke sosednje države me je nedavno vprašal o našem oboroževanju. Odgovoril sem mu:

»Če se mi oborožujemo, delamo to zato, ker ima Jugoslavija nezlomljivo voljo, da brani pogodbe in sedanje stanje.«

»Recite odkrito, naše oboroževanje nima nobenega agresivnega značaja. Ono ima za cilj samo našo obrambo. Če me geografski položaj moje države,« je končal kralj, »sili, da z vestno pozornostjo spremlja tudi najmanjše dogodke, me še bolj obvezuje, da vodim oprezno politiko, politiko mira.«

S temi odločnimi in miroljubnimi besedami je Nj. V. kralj končal naš razgovor.

Narod v orožju

Vsa: 18 letni Italijan bo moral absolvirati vojaški pripravljalni kurz pred redno vojaško službo

Rim, 20. novembra k. l. Današnji ministrski svet je na predlog vojnega ministra uresničil za Italijo načelo: »Narod v orožju« s tem, ker je doležil za vse sposobne Italijane po končanem 18. letu absolviranje posebnega vojaškega pripravljalnega tečaja. Obenem je ministrski svet sklenil, da se splošno določi doba aktivne vojaške službe na 18 mesecev. Dolžnost obiskovanja vojaških pripravljalnih kurzov zadeva brez izjeme vse one, ki so izpolnili 18. leto. Namen tega zakona je, preskrbeti vojaštvu, mornarici in zrakovplovstvu že prej izobražene rekrute. Vojaške pripravljalne kurze morajo pripraviti občine. Ker se v Italiji doseže polnoletnost šele z 21. letom, so stariši ali varuhi pod denarno kaznijo dolžni, prijaviti svoje sinove ali varovance, da se vpisujejo v sezname teh tečajev. Vojaška predizobrazba je v splošnem v rokah fašističnih miličnih zvez, kjer pa teh ni, se poveri ta naloga fašističnim mladinskim zvezam. Ta pred-

vojaška izobrazba se bo vršila v dveh tečajih, ki bosta trajala po pol leta in se bosta vršila glavno ob nedeljah in praznikih. Kdor pripada fašistični zvezi, ni dolžan obiskovati teh pripravljalnih tečajev. Če se nahajajo oni, ki so dolžni obiskovati te pripravljalne tečaje, v službi kot nameščenici, so njihovi delodajalci pod kaznijo dolžni, dati jim potrebni čas za to vojaško pripravo. 18 mesečna vojaška služba se lahko skrajša za one, ki so se v predvojaški službi izobrazili, v posebnih primerih na 12, 6 ali 3 mesece. Te olajšave pa se bodo v slučaju vojne popolnoma ukinitile. Vodstvo italijanskega vojnega zrakovplovstva je priporočalo ministrskemu svetu, da se na Siciliji in Sardiniji ustanovijo posebne vojaške zrakovplovne baze. Obenem se je v načelu izreklo, da ima vojno zrakovplovstvo sicer samostojno podpirati vojne operacije drugih čet, da pa ima zasledovati tudi druge vojne cilje, neodvisno od ostalega vodstva vojne.

Proslava Otonove polnoletnosti

Med ljudstvom ni vzbudila nikakega interesa

Steenockerzeel, 20. nov. k. l. Baron Gudenus je poslanec belgijske vlade kot zastopnik Habsburžanov zagotovil, da se bodo slovesnosti vršile v najožjem rodbinskem krogu in da ni prav nobenih namenov za kak puč. Kljub temu vlada pred gradom zelo živalno življenje. Avtomobili s označbami vseh držav prihajajo pred grad, kamor nepoklicani nimajo pristopa. Ker v gradu samem kljub temu, da ima na razpolago 50 sob, ni dovolj prostora za goste iz Avstrije in Madžarske, se je mnogo obiskovalcev nastanilo v vasi. Vendar pa mnogo prijaviteljnih gostov ni prišlo. Prišli so vsi sorodniki bivše cesarice, njena mati, vojvodinja Bourbon-Parma in brata Sikst in Ksaver, dalje madžarska legitimistična delegacija z grofi Karoly, Hunyady, Szigray, Sziraky, Palavicini in tudi s stariim grofom Apponyjem. Avstrijski legitimisti so poslali princa Ivanea Lichtensteinskega. Danes je bila v gradu slavnostna maša, nakar je nadvojvoda Oton, ki se sedaj imenuje Veličanstvo, madžarske in avstrijske legitimiste sprejel in se jim zahvalil za poklonitev.

Budimpešta, 20. nov. k. l. Danes dopoldne je bila v baziliki sv. Stefana zahvalna služba

Vlada miru in gospodarstva

Razne politične kombinacije v Avstriji

Dunaj, 20. nov. k. l. Razkrita nekega krščanskega socialnega lista iz včerajšnje prve zaupne seje novo izvoljenega narodnega sveta kažejo popolnoma jasno, da je krščanska socialna stranka sklenila popoln preokret. Predsednik poslanskega kluba, niževavstrijski deželni glavar dr. Buresch je dobil nalog, da stopi v stik ne samo s Schobrovim blokom in Heimwehrom, temveč tudi s socialno demokratsko stranko kot največjo stranko parlamenta. Najprej se je razmotrivalo vprašanje, ali se ne bi morala socialni demokratom prepustiti naloga za sestavo vlade. Ker pa se zahtevajo od parlamenta predvsem gospodarske odredbe in se ne more prepustiti moči v državi nasprotnikom meščanskega gospodarstva, se je sklenilo, da se deluje na to, da se ustanovi vlada »miru in gospo-

božja za nadvojvoda Otona. Prisotni so bili številni tajni svetniki, bivši ministri, poslanci itd. Nekateri šole so poslale svoje otroke k maši. Opazilo se je pa, da se ni udeležil maše niti eden izmed nadvojvod, ki bivajo v Budimpešti. Sv. mašo je daroval govornik legitimistov, škof v Szombathelyju, grof Ivan Mikes. Nato je imel vsenčliski profesor, apostolski prokonotar dr. Wolkenberg slavnostni nagovor, v katerem je prosil božjega blagoslova za Otona. Maša je bila končana z madžarsko narodno himno. Po končani maši je pred cerkvijo zbrana množica vzklikala nadvojvodi Otonu in voditeljem legitimistov. Publika je kazala za to proslavo le malo interesa. Tudi v aristokratskem delu Budimpešte je bilo razobešenih le malo zastav.

Dunaj, 20. nov. k. l. V kapucinski cerkvi je imel kanonik, grof Ortenburg »Te Deum« v prisotnosti nadvojvode Klementa, enega dela visoke aristokracije, študentovske zveze »Maksimiliana« in nekaterih staroavstrijskih družtev. Na koncu so zapeli staro avstroogrsko himno. Pred cerkvijo je neki manifestant zaklical: »Živio Oton!«, nakar ga je policija aretirala.

darstva,« po možnosti potom velike koalicijske krščanskih socialcev, Schobrovega bloka in Heimwehra, ali pa z nekoliko manjšo večino, obstoječo iz krščanskih socialcev in Schobrovih ljudi, ali pa samo z manjšino krščanskih socialcev s Heimwehrom. Na čelo vlade mora stopiti mož, ki uživa popolno zaupanje v gospodarskih krogih. Novi kabinet se ima sestaviti do srede prihodnjega tedna. Očitno prevladuje želja, da bi se doseglo z levico boljše razmerje.

Dunaj, 20. nov. k. l. Kot zastopnik krščanske socialne stranke je imel danes deželni glavar dr. Buresch najprej konferenco z zveznim voditeljem Heimwehra, knezom Starhembergom, ki je izjavil v načelu, da je pripravljen, vstopiti v meščansko večino. Nato je dr. Buresch konferiral z dr. Schobrom. Dr. Schober ni mogel dati nobene obveze izjave, ker načelnik Velenemcev in načelnik Landbunda nista na Dunaju. Končno se je razgovarjal dr. Buresch tudi z dunajskim županom Seitzem, ki je zahteval mesto predsednika v narodnem svetu za socialne demokrate. Na povrnitev sedanega kabineta Vaugoina v novi narodni svet, ki se sestane 9. decembra, ni mislil. O vprašanju sestave kabineta se danes ni razpravljalo. Pogajanja se bodo prihodnje dni nadaljevala in končala šele v sredo prihodnjega tedna.

Znižanje plač v Italiji

Milan, 20. nov. k. l. Po zgledu državnih redukcij plač se je danes začelo v Italiji splošno zniževanje prejemkov nameščencev. Obenem se je začel boj za splošno znižanje cen.

Pilsudski odstopi?

Varšava, 20. nov. k. l. Nepolirjena govorica trdi, da bo Pilsudski po seslanju sejma demisioniral in predlagal za svojega naslednika sedanjega nemškega in bivšega vojaškega adjutanta, polkovnika Becka. Pilsudski sam pa bi obdržal vojno ministrstvo.

Velikanski požar v Romuniji

Bukarešti, 20. nov. k. l. Preteklo noč ob 2 je nastala v petrolejski rafineriji družbe Asira-Romana v Ploestiju velika eksplozija. Vnel se je rezervoar, ki vsebuje 500 vagonov bencina in je popolnoma zgorel. Eksplozija je bila tako močna, da je vrgla železni pokrov rezervoarja, ki je težak 60.000 kg, v zrak kot majhno žogo. Poskušali so pogasiti požar kemičnim potom, kar pa se ni posrečilo. Iz sosednih rezervoarjev se morali izpuštili bencin. Sosedne hiše so morali izprazniti. Ob 7 zjutraj je bila odstranjena nevarnost, da bi se ogenj razširil. Škoda znaša okoli 30 milijonov lejev.

Ponesrečeni parnihi

London, 20. nov. AA. Potnike 14.000 tonske motorne ladje »HighlandHope«, ki se je ponesrečila ob portugalski obali, so vse rešili. Vkljub temi je šlo reševalno delo naglo od rok. Na krovu ladje je ostal del posadke, ki nadaljuje reševalno delo. Rešenih je bilo 374 potnikov, kar se je v glavnem zahvaliti požarovalnosti Portugalcev, ki so spravili rešilne čolne na varno.

London, 20. nov. AA. Parnik »Mauretania« je rešil včeraj posadko švedskega parnika »Ovidia«, ki se je potopil v srednjem Atlantiku. Pri rešilni akciji je pomagal tudi ameriški tovorniški parnik »Endicott«.

Bančni polomi v Ameriki

Newyork, 20. nov. AA. Mnoge banke so morale zapreti svoje blagajne. Bančni polomi so zelo pogosti in na dnevnem redu zlasti v državah Kentuky in Arkansas.

Sovjetske galoše za Bolgarijo

Sofija, 20. novembra. AA. Čeprav Bolgarija nima trgovinske pogodbe s Sovjetsko Rusijo, je vendar pred kratkim prispelo v Bolgarijo 10 vagonov galoš in gumijastih čevljev iz Sovjetske Rusije. To je povzročilo veliko vznemirjenje med bolgarskimi trgovci in tovarnarji, ker je znano, da stanejo ruske galoše in gumijasti čevlji približno 80 levov, med tem ko stanejo galoše domače bolgarske produkcije, ki se niti po materijalu niti po izdelku ne morejo kosati z ruskimi čevlji, 140 levov. Iz tega je jasno, da hoče sovjetska vlada zadati vsaj za to zimo hud udarec bolgarski industriji gumijastih izdelkov. Zato so zastopniki te industrije poslali vlogo vladi, naj zaščiti domačo industrijo gumija, ker bo drugače zaradi ruskega dumpinga propadla.

Davčna uprava in nošenje orožja

Beograd, 20. novembra. AA. Povodom vprašani z več strani, da li člen 16. zakona o posesti in nošenju orožja velja tudi za osebe davčnih uprav, ki pobirajo davke po srezih, je ministar za notranje zadeve obvestil ministra za finance, da član 16. omenjenega zakona ne odreja, da davčno osebo lahko nosi orožje. To osebe ne more torej nositi orožja po členu 16. omenjenega zakona. Če zahteva služba, more osebe davčnih uprav nositi orožje samo z dovoljenjem, izdanim s strani pristojnih upravnih oblasti po splošnih zakonskih predpisih zakone o posesti in nošenju orožja. Potreba do orožja za omenjeno osebo se dokaže z aktom starišine, poslanim pristojni pravni oblasti.

Po potih Hohenzolerncev

Madjarska postala ognjišče evropskih nezadovoljnih — Ozadje prijateljskih obiskov

Budimpešta, 20. novembra. d. Uradni komunikacije potirajo vesti, da se bo dne 21. novembra grof Bethlen podal v Berlin slodeč pozivu nemškega zunanjega ministra dr. Curtiusa. V njegovem spremstvu se bodo nahajali najvišji uradniki zunanjega ministrstva, med njimi grof Khuen Heder-vary in vicepl. Winckler. V Berlinu ga pričakuje grof Csaky s celim štabom tajnikov.

Madjarski ministrski predsednik se očitno naslaja nad komentarji, s katerimi spremlja njegova potovanja inozemski tisk. Pozna misterioznega diplomata, ki se po'avi enkrat med finančniki v Londonu potem zopet v tajinstvenem orientu, mu ugaja. Zadoščen, da dobro igra svojo vlogo, mu je sijalo iz obraza, ko je nam novinarjem razlagal pomol romanja v Angoro. Njegovo potovanje v Berlin bo seveda izzvalo na različne razlage in grof Bethlen tudi nič neče ukreniti, da jih bi onemogočil. On je tip nezaposlenega ministra, ki svoj čas izrablja v to, da neprestano dela za kulisami in mistificira politično javnost. Angleški kolega ni je ob priliki zadnjega sprejema zadržal, da ima vtis, kakor da bi grof Bethlen nalašč vzdrževal legendo, ki se je splela okrog imena Madjarske, ki bo pa izpuhtela v nič, kadar bodo morala govoriti dejanja. Ta razlaga se mi zdi malo pretirana, ker je vendar jasno, da igra danes grof Bethlen zelo konkretno vlogo. Na Madjarskem se očitno opaja, kako častno mesto je zavela Italijanska v vseh krogih, ki so odgovorni za madjar-

sko politiko. Italijanski vpliv na madjarsko politiko je nespodbiten in ta ugotovitev zadostuje popolnoma za opredelitev delokroga, v katerem dela in ru'e predsednik vlade. Danes ni več nobena skrivnost, da se je grof Bethlen trikrat nahajal v Rimu samo v teku tega leta in da obiski ministrov njegovega kabineta v Rimu sledijo drug drugemu. En pariški časopis je povedal, da je Albanija postala Italijanska prefektura. Človek ima vtis, kot da bi Madjarska postala istotako banovina Italije.

Vsi objektivni opazovalci madjarske zunanje politike danes priznajo, da je grof Bethlen tako navezan na italijansko vlado, da se bo le s težavo moglo zanikati, da je v svojem gibanju še svoboden, ter da obiskuje gotovo evropske prestolice ne več iz lastnega nagiba, ampak po programu in po nalogu, katerega sprejema od zaščitne veselice.

»Pesti Hirlap«, ki se je spodlikal nedavno nad »Slovenece«, češ da sistematično vzdržuje nezaupanje Jugoslavije napram Madjarski, sam indirektno priznava resnico naših trditelj, ko govori o »neki harmoniji«, ki je zavladala med Italijo in Madjarsko glede na gotova vprašanja v mednarodni politiki. Bethlenova pot v Berlin torej nima ničesar opraviti z gospodarskimi vprašanji, katere se bodo rešila na drugem mestu, ampak je nova diplomatska poteza Italije, ki bi rada Nemčijo odtrgala od Francije ter jo usmerila po že davno izbojenih potih Hohenzolerncev proti jugovzhodu.

Germanski pritisk od severozapada, ki bi se zari bil med Češkoslovaško in Jugoslavijo in prodiral naprej preko Madjarske, Bolgarija proti Turčiji, bi razbremenil naloge in težave Italije, ki sili v vodoravni smeri preko Adrije na Balkan in dalje proti vzhodu. Da so se na to glavno zamisel italijanske zunanje politike obesila razna drugovrstna vprašanja, kot gonja za revizijo mirovnih pogojev, zbiranje nezadovoljnih držav, demagogstvo z razorožitvijo, je razumljivo, ker služijo sijajno glavnemu namenu. Tudi vprašanje prestola spada med to vrsto. Tako bomo torej brali izjavo »Pester Lloyd«, da bo tudi ta obisk zasledoval isti cilj kot prejšnji, namreč da se odstranijo gotove kritice mirovnega diktata na jugovzhodu.

Dunaj, 20. novembra. d. »Neue Freie Presse« piše, da je gotovo, da se bo na svojem povratku iz Berlina grof Bethlen tudi ustavil na Dunaju, da poseti svoje prijatelje. »Arbeiterzeitung« pripominja, da bo najbrže vrnil obisk knezu Starhembergu ter šel sprejemati rimske pozdrave od hajmverovcev, ki so se šli poklanjali Mussoliniju. V političnih krogih se zagovarja, da je obisk grofa Bethlena vsem neprijeten. Avstrijska vlada bi želela, da si vpostavi zaupanje med zunanji svetom. Grof Bethlen temu cilju ne služi. Tudi nemški ministri ne prikrivajo svoje nevolje nad madjarskim pripadnikom, ker se vsiljuje ravno v tem trenutku, ko so izgledi za sporazum s Francijo zelo veliki.

Španija pred novo diktaturo?

Madrid, 20. nov. kk. General Berenguer tajni, da bi bile velike varnostne priprave v pretekli noči povzročile možnost vojaške vstaje. Namen teh priprav je bil samo ta, da bi vsakdo spoznal, da razpolaga vlada z zadostno močjo, da bo mogla vzdržati vsak udarec. Sedanje stanje vzmernirjenosti se ne more vzdržati dalje. Vsa država je vzmernirjena. Vrednost pezele pada dalje in Španija se bližja pred vsem svetom. Nemirneži so dosegli ravno nasprotno od tega, kar so nameravali. Ta izjava ministrskega predsednika je povzročila veliko senzacijo. Smatrajo za napoved nove diktature in se celo misli, da je nova diktatura že sklenjena. Ker pa je bil general Berenguer izrečno pokličen kot ministrski predsednik zato, da vzpostavi normalne ustavne razmere, se vse vprašuje, kdo naj uvede novo diktaturo. List »Sole« piše, da Španija ne bo prenesla nobene druge diktature več, ker španski narod ni tako zanič, da bi vedno prenašal kršenje zakonov in bretonske ostruge.

Prodaja trt in sadik

Belgrad, 20. nov. AA. Ministrstvo za kmetijstvo je izdalo na osnovi zakona o gojitvi in pospeševanju vinogradov, okoli 50 potrdil za nove privatne trte in sadne drevesnice. Prodajati smejo posestniki teh trt in drevesnic samo na področju svoje banovine ter pod kontrolo banovinskih organov. Razen tega so dolžni naznačiti pri vsaki prodaji številko, vrsto in kvaliteto dreves in trt. Če njihovi podatki ne odgovarjajo resnici, bo do morali nositi materialno in moralno škodo.

Zagrebske vesti

Zagreb, 20. nov. m. Danes od 1 do 2 je bilo v delavnici državnih železnice veliko manifestacijsko zborovanje delavstva, ki se ga je udeležilo nad 2000 delavcev, zaposlenih v delavnici. Govorniki so obravnavali vprašanje organiziranja jugoslovanskega delavskega sindikata, čigar centrala je v Belgradu in čigar namcn je zboljšanje življenjskih pogojev jugoslovanskega delavstva. Z zborovanja je bil poslan udanostni brzojav kralju in predsedniku vlade.

Spilj, 20. nov. m. Prihodnje leto dobimo nov največji luksuzni parnik »Kraljica Marija«, ki bo imel samo prvi razred in bo oskrboval promet ob obali med Sušakom in Pirči.

Pismo iz Pariza

Paris, novembra.

Dvojna politika — Od Champetier de Ribesa do Marca Sanguiera.

V teh tednih, ko Pariz živi v zvoku na kontraktiranejših disonanc v evropskem položaju, ko so pariške ulice polne plakatov, ki na eni strani v imenu Kerylinovih »Jeunes Patriotes« kriče »A bas les Socialistes — Vive la France armée« in na drugi strani s podpisom Leona Bluma v imenu socialistov »Pour le desarmement immédiat et total — a bas les nationalistes« — propagandni, ki stane vsako stranko milijone frankov — sta se prigodila dva momenta, ki sta pritegnila nase pozornost posebno katoliške javnosti. Je to govor g. Pezeta, člana de Ribesove grupe demokratskih popolarov, ki ga je imel v parlamentu ob priliki zunanje-politične debate in veliko zborovanje Marca Sanguiera na dan premirja dne 11. novembra.

Vse evropsko časopisje je s silnim bučem moralo priznavati alarmom g. Franklina, Bouillona, framasona in ciničnega voltarianca, ki v svojih več ali manj drznih enostranskih interpretacijah trenutnega položaja misli, da bo lahko prevzel vlogo, ki jo je s svojimi ekstemporacijami igral pokojni Clemenceau. I levice i desnica je mislila, da je edini Franklin-Bouillon pravilno udaril žeb-lju na glavo. Tako mu je frenetično ploskal v parlamentu i socialisti g. Boncour in na skrajni desnici g. Marin. Ves njegov govor pa ni bil drugega, ko mogočna patriotska filipika, prožeta nekrščanskega historičnega materializma in neminovnega determinizma, pri katerem vsak framazon obstane takrat, kadar bi bilo treba načeti metafizično plat problema. Tako smo zapuščali parlament v tistem razpoloženju, v katerem se Francoz zateče k pojmu »la force des choses«, češ, drugače ni mogoče. Tako je bilo ugodje tem večje, ko je par dni pozneje član katoliške grupe parlamenta g. Pezet potegnil za seboj ves parlament, da mu je frenetično ploskal i Leon Blum, Herriot, Painlevé do skrajno desničarskega markija de la Férnays.

Franklin-Bouillonovi politiki patriotskega reagiranja, apela na moč in silo, iz katere neprisilijo tisti na dan bojazen, stavlja Pezet čisto dru-

Za gospodarsko Panevropo

Zenevska posvetovanja — Anglija odhlonila udeležbo

Zeneva, 20. nov. kk. Konferenca zenevske države, katere so se udeleževali skoraj vsi evropski konferenci za carinsko premirje, tuaj neprestano interesirane države, — kar je povzročilo gotovo nezpoloženo radi prevelikega kroga delegatov, — se je danes po daljši debati spremenila v nekakšen pododbor. Tega pododbora so se razen petih vzhodnih agrarnih držav Jugoslavije, Bolgarije, Romunije, Madjarske in Poljske udeležile od ostalih držav samo še delegacije Nemčije, Avstrije, Francije, Ita-

lije, Švice in Češkoslovaške. Anglija je izrečno odhlonila udeležbo v tem pododboru, ker se ne bi rada udeležila ustanovitve evropskega sistema preferenčnih carin. Ta pododbor se bo jutri sestal prvič pod predsedstvom švicarskega delegata Stuckija. Poljska delegacija je skupno z delegacijami onih držav, ki so se udeležile varšavske konference, to je Bolgarija, Estonka, Latvija, Madjarska, Romunja, Češkoslovaška in Jugoslavija, predložila konferenci spomenico o nepredolgoročnih kreditih.

Smernice nemške zunanje politike

Curtius grozeče odgovarja Franciji

Berlin, 20. nov. kk. V nemškem državnem svetu je imel danes zunanji minister dr. Curtius važen zunanje-politični programni govor. Dejavno, da je francoski ministrski predsednik Tardieu v svojem zadnjem govoru v parlamentu poskušal omejit svobodno kretanje nemške zunanje politike, je bilo vzrok, da je nemški zunanji minister porabil prvo priliko, da je razvil svoj zunanje-politični program. Dr. Curtius je navajal tri teze. Posamezne točke splošnega revizijskega programa nemške zunanje politike so: 1. Nemčija bo po potrebi storila mednarodne korake, da se obveznosti vojnih dolgov prireditelj svetovnemu gospodarskemu razvoju. Pri tem se bo držal Youngovega načrta. Toda nikdar ni bilo jamstev za izvedbo tega načrta. 2. Nemčija smatra svojo razorožitve samo za predhodnico splošne razorožitve in zahteva, da se to njeno načelo prizna. Ravno radi svoje razorožitve zahteva kakor Francija zase varnost in smatra vprašanje razorožitve za preskusni kamen Društva narodov, ki bi bilo najtežje ogroženo, če bi se ta preskušnja izjalovila. 3. Nemčija sedaj popolnoma oficijelno podčrtava svojo izjavo, ki jo je vedno vzdrževala, da posamezni deli versajlske pogodbe ne morejo ostati trajno zakon Evrope, temveč da se nemški narod s sedanjim stanjem stvari, posebno na vzhodu, ne more zadovoljiti. To svojo zahtevo stavlja celo preko čl. 19. pakta Društva narodov, ki predvideva kontroluro neobhodno potrebnih sprememb določil mirovne pogodbe. Te tri željeve je nemška zunanja politika tudi v prejšnjih letih vedno stajljala, toda sedanja formulacija zunanje mirnistr dr. Curtiusa dokazuje, da hoče nemška zu-

nanja politika le svoje zahteve sedaj uveljaviti, dočim je do sedaj vzdrževala samo lozadevna načela, da si uslvari možnost lozadevne poznejšega postopenja. Dr. Curtius je v tem svojem programnem govoru vedno naglašal, da bo Nemčija pri nadaljevanju svoje zunanje politike pozdravila nemško-francosko sodelovanje, da pa bi bilo to sodelovanje najhuje ogroženo, če bo Francija neprestano vztrajala pri politiki statusa quo. Posebno ostre so bile formulacije zunanjega ministra Curtiusa v vprašanju razorožitve in revizije me. Na grožnjo francoskega ministrskega predsednika Tardieuja, da pomenja vprašanje revizije meji vojno, je Curtius odgovoril: Če ima Tardieu prav, se mora zgubiti vsako upanje na znosno bodočnost Evrope, kar je bilo najbrže v prvi vrsti naperjeno proti Briandju, ki je vedno in posebno tudi v svojem zadnjem govoru v poslanski zbornici označil sporazum pod vsakim pogojem za svoj program.

Drobne vesti

Madrid, 20. nov. kk. Nemško letalo »Do X«, ki je ob 1.30 ponoči odletelo iz Bordeauxa, je pristelo danes ob 13.50 v pristanišču Santander.

Pariz, 20. novembra. AA. Z otoka Nonolotu poročajo: Velike poplave so strašno poškodovale kraje na Havajskem otočju. Našli so tudi več trupel. Škode še ni bilo mogoče oceniti.

Dunajska vremenska napoved. Milo vreme bo trajalo dalje. Oblačnost se bo spreminjala. Pričakovati je zopetnega poslabšanja vremena s padavinami.

Učiteljska imenovanja

Belgrad, 20. novembra. I. Z odlokom prosvetnega ministra so v dravski banovini izvršena nova imenovanja učiteljev in učiteljic. Imenovani so: Kosovski Suzana v Beltincah, okraj Dolnja Lendava. Rubenič Antonija v Talčji vrh, okraj Črnomelj. Banko Marija v Petrovcu, okraj Murska Sobota. Mašat Ljudevit v Lučah, okraj Gornji grad. Kneisel Laco pri Sv. Juriju na Taboru, okr. Celje. Klementi Ivan k Sv. Antonu, okr. Maribor levi breg. Pucej Frančiška v Radeču, okr. Laško. Papis Ana v Cezanjevcu, okr. Lutomer. Golmajer Karel k Sv. Lovrenu na Pohorju. Kmecl Edmund na Plišanju, okr. Šmarje pri Jelšah. Roš Frančiška v Mččanju, okr. Murska Sobota. Kunaver Marija v Odrance, okr. Dolnja Lendava. Sušteršič Marija na Raplje, okr. Ptuj. Zečevce Marija v Zavodcu, okr. Slovenjgradec. Pregelj Ivan v Bodance, okr. Murska Sobota. Ferline Oton k Sv. Trofici, okr. Maribor levi breg. Knafele Fran k Sv. Juriju ob Ščavnici. Filipič Matija k Sv. Marcu, okr. Ptuj. Zonar Viljem v Ivanjce, okr. Dolnja Lendava. Horvat Emil v Krk, okr. Litija. Krežin Stefan v Sotražico, okr. Kočevje. Petrovič Ivan v Hajdino, okr. Ptuj. Perper Vekoslav na Prevorje, okr. Šmarje pri Jelšah. Novak Matilda v Kestrivnici, okr. Šmarje pri Jelšah. Blejec Julijana k Sv. Rupertu, okr. Celje. Korčič Danijel na Brezovico, okr. Ljubljana. Merhar Milan v Moravču, okr. Kamnik. Mihelič Vladimir v Šmarjeto, okr. Krško. Kovač Janez k Sv. Antonu, okr. Brežice. Trpin Stefan v Polhov gradec, okr. Ljubljana. Sartori Milan na Rakeh, okr. Logatec. Majcen Tatjana v Kozje, okr. Šmarje pri Jelšah. Prežeren Pavla v Hinje, okr. Novo mesto. Štrik Ivan na Urško goro, okr. Kranj. Venturini Oskar v Vojnik, okr. Celje. Slana Marija k Sv. Duhu na Stari gori, okr. Ljutomer. Hrovat Božidar v Toplice, okr. Novo mesto. Novak Anton v Kobilje, okr. Murska Sobota. Kmet Pavla v Ganče, okr. Dolnja Lendava. Kočar Angela v Polje, okr. Šmarje pri Jelšah. Tavčar Lea v Liboje, okr. Celje. Meško Jakob v Trtkovo, okr. Murska Sobota. Podjaveršek Albin v Polje, okr. Šmarje pri Jelšah. Bračko Franc v Mursko Soboto. Urbanič Franjo v Metliko. Bajec Bogomir v Stari Oselec, okr. Kranj. Maklič Marjeta k Sv. Stefanu, okr. Šmarje pri Jelšah. Lenčič Vida v Kostanjevico, okr. Krško. Kezelje Ljudmila v Dvor, okr. Novo mesto. Masla-Bunek Vlasta v Celje. Abadžić Ludevit v Trope, okr. Škofja Loka. Merčun Ciril v Peče, okr. Kamnik. Pizulin Rudolf v Velike Lašče okr. Kočevje. Nerat Milovan v Dornovo, okr. Ptuj. Bizjak Mirko v Gornjo Radgono. Zajfred Oton v Jarenino, okr. Maribor levi breg. Zupanc Frančiška na Cernuče, okr. Ljubljana. — Atenštajn Josipina za otroško vrtnarico v Velenje. Bizjak Veronika v Šumance, okr. Murska Sobota.

Napredovali so tile učitelji in učiteljice:

V četrto skupino: Rek Marija, Vunderl-Roškar Neža, Ferik-Orvatič Leopoldina, Antonac Ada, Havptman Maks, Roškar Janez.

V tretjo skupino: Demšar Antonija, Požar Vaelav, Vrankovič Anton, Golob Josip.

V drugo skupino: Ožakar Marija, Vođe Angela, Tut Herta, Sušteršič Josip, Petkovič-Petelinč Marija, Mešiček-Megler Sabinka, Binterič Kristina.

V prvo skupino: Luznik Franc, Lajovic Albin, Neubauer Ana, Soršak Angela.

Belgrajske vesti

Belgrad, 20. nov. Z. Naš dunajski poslanik dr. Angjelinovič je pred par dnevi prispel v Belgrad. Obiskal je dr. Marinkoviča, predsednika vlade Zivkoviča in druge merodajne činitele. Sneli ga je Nj. V. kralj na Dedinju sprejel v avdienco, ki je trajala od 6 do 8.

Belgrad, 20. nov. Z. V nedeljo bo slovesno posvečena nova srbska pravoslavna cerkev sv. Andreja Nevškega.

Belgrad, 20. nov. m. Ob 6 zvečer je predsednik vlade odpoval v spremstvu ministrov dr. Sverljuge in Shveglja v Skopje, kjer bo imel jutri konferenco. Ministri dr. Marinkovič, Uzunovič, ing. Serbec in dr. Franček so odpovali na konferenco v Niš. Dr. Marinkovič bo imel velik govor v Pirotu.

Hmeli

Zatec, 20. novembra. kk. Nakupovnje hmelja se vrši mirno in nespremenjeno dalje po cenah 350 do 550 KE.

11. november je v zadnjih letih pri Francozih postal skoraj isti kot 14. julij, tradicionalni francoski narodni praznik, ko Francozi praznujejo zavzetje Bastille v l. 1789. 11. november je praznik zmage »La Fête de la Ste. Victoire«, kol je neka dobrodušna starica napajala na svojo cvetlično prodajalno. Prirejati na ta praznik v sredini Pariza pacifistično zborovanje, je prednost, katero je vsak prisostvovalec mo al prinesiti s seboj na zborovanje. Marc Sanguier je danes že starec, ki je osivel v svoji borbi a se v svoji ideološki usmerjenosti zmiraj pomlaja. Iz korpulentne v črno obležene postave žari kričeča rdeča krvata, ki daje čuden sijaj sanjavi sivi glavi Marka, kot ga kličejo njegovi pristaši. Marc Sanguier nima za seboj skoraj nikogar, če vpraša katerega prijateljev, o katerem bi mislil, da je njegov pristaš, ti bo odvrnil, da je to »un fou« — njegova tiska na pa zmiraj dela in meče v svet pacifistične traktate, od nedeljah jutraj pred cerkvami njegovi pacifistični volonterji dele in prodajajo pacifistične liste — Marc Sanguier nima stranke, je pa zmožen v Parizu na svoja zborovanja zmiraj sklicati nad deset tisoč ljudi. Ti ljudje so kot oštre, ki naj bodo kot on v svoji okolici ljudem zrcalo njihove vesti.

Dvorana je bila natlačeno polna, ko sem prišel. Vzdušje predmestja in vzdušje ljudi, ki stanujejo v podstrešnih sobah, občute priprostosti, kjer nikdo ni gospod, ampak drug drugemu »camerades«. Marc Sanguier je vstal in začel govoriti. Ljudje ga poslušajo, oči si o neko veselje — ljudje, ki nosijo srce na rokah — rahel smehljaj okoli ustnic, zato ker vedo, kaj jim bo Marc, ki ga imajo radi, povedal. Marku se glas tresel, ko se spominja mrtvih, in sreče, katere je zadela tiste, ki so lahko danes pred dvajajstimi leti zapustili bojšče. Komaj je Sanguier izrekel besedo sreča, že je na desnem krilu dvorane zadonel rezek žvižg, majhen plamen in prva zveplenska bomba je eksplodirala. Krič in vik, pretpanje, eksplozija še dveh bomb, ki so v dvorani dvignile v dveh, treh sekundah tak dim, da smo morali vsi dvorano zapustiti. Vsi smo morali točiti solze, Daudetove »Action Française« so vrgli iz dvorane in treba je bilo pet minut čakati, da se dvorana toliko prezračila, da se lahko zborovanje nadaljuje.

Marc Sanguier pravi, da danes se tem bolj ko kdaj prej treba nadaljevati s politiko pacifizma. Problem je zmiraj isti. Na eni strani politika sile, ki danes Briandju grozi, da ga bo ubila, kakor l. 1914. Jauresa; na drugi strani politika sporazuma. Pravi, da nudi politika sile najmanj priložnost za nevarnost. Ta politika pa vodi do vojne, ki bo čisto drugačna od one v l. 1914., ker bo v njo potegnjen ves svet in v kateri bo po dokazih, ki jih je nabral Delaisi, možno uničiti mesto kot je Pariz. Tako je današnja politika varnosti velika prevara, ker tudi domovina v novi organizaciji sveta ni drugega kot provinca nove človeške mednarodne zajednice, ki je na pohodu. Pacifizem si stavlja te edince za cilj, zato riskantnosti, s katerimi da žonglira idejo patrioizma, še zdaleka niso tako nevarne kot se zdi. Ni politike brez rizika. Francoska politika ne sme iti poti, ki jo je vršila Nemčija po l. 1870 in tako obrnila nase sovraštvo cellega sveta, ki jo je zadelo l. 1918, ampak Francija mora iti poti, ki ga ona s svojo občečloveško orijentirano tendenco nikdar ni p eknila. V tej usmerjenosti pa pacifizem ne nudi nikakih rizikov, kar v svoji občečloveški auverguri naravnost kliče Francijo na eno prvih mest. Briand čuti ta tok časa in zato ga drugi sovražijo, ker ga ne domejo. Ta politika miru ima pa tri komponente: bivši bojevniki, ki so v veliki večini za mir in tvorijo tako osvojevalne čete pacifizma, ženske, ki nikdar niso za vojno in ki tvorijo nekaj propagandni del te fronte, in pa krščanska pacifistična mladina, ki si je v svojem velikem verskem preporodu ustvarila mistiko miru in ki je danes za eno revolucijo pred svojimi sodobniki. Danes smo v dobi velike duhovne borbe, ki jo bori človeštvo. Dve komponenti: nacionalistična in pacifistična. Vsaka pravi, da bo Evropi spočila novo življenje. Prve konec je vojna, ki je smrt življenja, druge gibalno je ljubezen, ki nasproti vladi meča postavlja vlado av pisma.

Marc Sanguier je že l. 1903 hotel vzeti v roke vodstvo francoskih katoličnov. Nepolitična in preidealizirana koncepcija mu je izpodčela tla. Champetier de Ribes začena previdneje in počasneje. V mednarodni koncepti med njima ni razlike, samo da je Sanguier za eno revo — jo pred našim časom.